

Mishnah *Rosh HaShanah, chapter 1*

משנה ראש השנה פרק א

(1) There are four New Years. On the first of Nissan is the [cut off date for the] New Year regarding [the count of the reigns of the Jewish] kings [which was used to date legal documents. If a king began his reign in Adar even if was only for one day that is considered his first year, and from the first of Nissan is considered his second year, thus one would write: “On the First of Nissan, in the second year of the reign of King so and so,”] and [the Festival which is in Nissan, namely Pesah is also the beginning of the count for] the [three] Festivals [i.e., the proper order of the Festivals is, Pesah, Shavuot and Sukkot; thus if one made a vow and didn't bring it to the Temple within the period of the three Festivals he has transgressed the prohibition of: “When you pledge a vow to the Lord your God do not delay in paying it” (Deuteronomy 23:22). Rabbi Shimon maintains that these Festivals must be in order and must start with Pesah, thus according to this view, which is also the view of our Mishnah, if one vowed an offering after Pesah, his three Festivals first begin on the following Pesah]. On the first of Ellul is the New Year

רבנו עובדיה מברטנורא

א ארבעה ראשי שנים הן. למלכים. מלכי ישראל מונין להם מניסן. שאם מלך בשבט או באדר, משהגיע ניסן כלתה לו שנה ומתחילים למנות לו שנה שניה. ומקרא נפקא לן דמניסן מנינן להו דכתיב (מלכים א 1) ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחודש זיו הוא החודש השני למלוך שלמה על ישראל, מְקִישׁ לְמַלְכוּת שְׁלֹמֹה לְיִצְיָאֵת מִצְרַיִם (א), מה יציאת מצרים מניסן מנינן לה, אף למלכות שלמה מניסן מנינן לה. ולמלכי אומות העולם מונין מתשרי, והיינו דתנן לקמן בסמוך באחד בתשרי ראש השנה לשנים של מלכי אומות העולם, ונפקא מינה לפי שרגילים למנות זמן שטרות לשנות המלך משנה שעמד בה, משום שלום מלכות... ואם עמד מלך באדר, וכתב לו הסופר בניסן שלאחר י"ג חודש, ניסן של שנה שניה, כיון דניסן ראש השנה למלכים, הוי ליה שטר מוקדם ופסול, משום דהאי ניסן של שנה שלישית הוא, ושטרי חוב המוקדמים פסולים לפי שנמצא טורף לקוחות שלקחו השדה מן הלוחה בין זמנו של שטר לזמן ההלואה, שלא כדין, שהרי קדמה מכירה להלואה, לפיכך קנסוהו לאבד גם מזמן ההלואה ואילך ולא גבי ממשעבדי: **ולרגלים.** הכי קאמר, רגל שבו שהוא פסח, ראש השנה לרגלים לענין הנודר, שאם עברו שלש רגלים משנדר ולא קיים נדרו עובר על כל תאחר, ור' שמעון אומר שאינו עובר על כל תאחר עד שיעברו עליו שלש רגלים כסדרן וחג המצות תחלה, כמו שהן סדורין במקרא (דברים טז) בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות. ופסק ההלכה, משיעבור עליו רגל אחת בלבד ולא הביא נדרו עובר בעשה, דכתיב (שם יב) ובאת שמה והבאתם שמה עולותיהם וגו', רגל ראשון שאתה בא אתה צריך להביא. ומשיעברו עליו שלש רגלים עובר על כל תאחר. ואין הלכה כר' שמעון

for the tithing of the cattle [and since one may not tithe animals born one year for animals born the next year, thus an animal born a day before the first of Ellul cannot be separated as

tithes for animals born on the first of Ellul. This is deduced from the verse: **עשר** — “You will surely tithe all the seed of your crop ... year by year” (Deuteronomy 14:22), **עשר תעשר** refers to two tithes, that of grain and that of animals]. Rabbi Elazar and Rabbi Shimon say: [Since the verse compares the two tithes then just as the first of Tishrei is the New Year for grains, so too, the New Year for tithing cattle is also] on the first of Tishrei. On the first of Tishrei is the New Year for [the counting of] years of non-Jewish kings], for the *shemittah* and the Yoveil count [and from that date it is prohibited Biblically to plant and plow]. [The first of Tishrei is also the New Year] for planting [in regard to the count of *orlah*, thus if one planted a tree forty-five days before Tishrei (enough for a tree to take root and grow for a month) when Tishrei arrives, it is considered as the second year] and for [the tithing of] vegetables [so that one may not tithe from one year for the next]. On the first of Shevat is the New Year for trees according

רבנו עובדיה מברטנורא

דבעי שלש רגלים כסדרן: **ראש השנה למעשר בהמה**. שאין מעשרים מן הנולדים בשנה זו על הנולדים בחברתה, דכתיב (שם יד) עשר תעשר, בשני מעשרות הכתוב מדבר, אחד מעשר דגן ואחד מעשר במה, ואחר קרא שנה שנה, ולא משנה זו על של חברתה: **ור' אלעזר ור' שמעון אומרים באחד בתשרי**. כיון דאתקש מעשר בהמה למעשר דגן, מה מעשר דגן ראש השנה שלו תשרי, אף מעשר בהמה ראש השנה שלו תשרי. ואין הלכה כר' אלעזר ור' שמעון דאמרי באחד בתשרי. ותנא קמא סבר כיון דאתקש מער בהמה למעשר דגן דכתיב עשר תעשר, מה דגן סמוך לגמרו עישורו שהרי ראש השנה שלו תשרי והוא סמוך לגמרו, שכל ימות החמה עומד בגורן להתיבש, אף מעשר בהמה נמי סמוך לגמרו עישורו דהיינו אחד באלול, שהבהמות יולדות באב שאז נגמר זמן עיבורן, דהכי ילפינן מקרא דכתיב (תהלים סה) לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר, אימתי לבשו כרים הצאן, כלומר שמתלבשות מהזכרים העולים עליהם ומתעברות, בזמן שהעמקים יעטפו בר, דהיינו באדר שהוריעה צומחת וניכרת יפה, ויולדות באב בזמן עיבורה של בהמה דקה חמשה חדשים, הלכך ראש השנה של מעשר בהמה באחד באלול סמוך לגמרו: **לשנים**. לשני מלכי אומות העולם כדפרישית לעיל: **ולשמיטין וליובלות**. משנכנס תשרי אסור לחרוש ולזרוע מן התורה: **ולנטיעה**. אם נטע אילן ארבעים וחמשה יום קודם אחד בתשרי, שהם שתי שבתות לקליטה, שהנטיעה נקלטת בשתי שבתות, ושלשים יום אחר הקליטה להחשב שנה, דשלשים יום בשנה חשובים שנה, הרי ארבעים וחמשה יום, כשיגיע אחד בתשרי מונין לה שנה שנה משנות הערלה, ולתשרי של שנה האחרת מונין לה שנה שלישית, ולאחר שנה שלישית כשיגיע אחד בתשרי של שנה רביעית, אם חנטו בנטיעה זו

to the words of the School of Shammai, but the School of Hillel say: It is on the fifteenth of the month [of Shevat, and one may not tithe fruit grown before that date for fruit grown after that date].

(2) The world is judged at four intervals [of the year]: At Pesah regarding produce [God says: Bring Me the omer so that I may bless the grain produce (see Leviticus 23:10)], on Shavuot regarding tree fruit [God says: Bring Me the **שתי הלחם** — the two loaves of bread, so that I may bless the fruit (see Leviticus 23:17)]. On the New Year, [first of Tishrei] all who have entered the earth pass before Him, one by one, like young sheep, as it says: “He that fashioned the heart of them all, Who understands all their deeds” (Psalms 33:15). On Sukkot, judgment is passed regarding rain [God says: Pour the water on the altar on Sukkot so that in the merit of **נסוך המים** I may bless the year's rainfall (see Sukkah 4:9)].

(3) [When Bet Din sanctifies the new month, either on the thirtieth day when there is satisfactory testimony to the sighting of the new moon, or on the thirty-first

רבנו עובדיה מברטנורא

פירות, עדיין הם אסורים משום ערלה, שאע”פ שתשרי ראש השנה לנטיעה, חמשה עשר בשבט ראש השנה לאילן וזה כבר נעשה אילן, לפיכך אין שנתו מתחדשת לצאת מידי ערלה עד חמשה עשר בשבט, ומשם ואילך אם יחנטו בו פירות הם תורת רבעי עליהן לאכלן בירושלים, ובחמשה עשר בשבט לשנה הבאה יצאו מידי רבעי פירות החונטים בה מכאן ואילך: **ולירקות**. למעשר ירק, שאין תורמין מן הירק שנלקט לפני ראש השנה על הירק הנלקט לאחר ראש השנה: **ראש השנה לאילן**. לענין מעשר פירות, שאין מעשרין פירות אילן שחנטו קודם שבט על שחנטו לאחר שבט, דבאילן אזלינן בתר חנטה. אי נמי נפקא מינה לענין שנה שלישית של שמיטה שנהגה בה מעשר עני, שאותן פירות שחנטו מראש השנה של שנה שלישית עד שבט דנין אותן כפירות של שנה שניה שעברה, ונהוג בהן מעשר ראשון ומעשר שני, ומשבט ואילך נוהג בהן מעשר ראשון ומעשר עני: **ב בארבעה פרקים**. בשנה: **בפסח על התבואה**. מדאמרה תורה הביאו לפני עומר בפסח כדי שאברך לכם תבואה שבשדות, מינה ידעינן דבפסח נידונים על התבואה: **ובעצרת על פירות האילן**. מדאמרה תורה הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שאברך לכם פירות האילן, וחטה עץ קרייה רחמנא דכתיב (בראשית ב) ומעץ הדעת טוב ורע, כמאן דאמר עץ שאכל אדם הראשון חטה היה: **כבני מרון**. כבני אמריא, כבשמים הללו שמוציאין אותן בפתח קטן זה אחר זה לעשרן, ואין שנים יכולים לצאת כאחד: **היוצר יחד לבם**. הכי קאמר, היוצר והוא הקב”ה, רואה יחד לבם ומבין אל כל מעשיהם. שאע”פ שעוברים לפניו אחד אחד, מכל מקום כולם נסקרים בסקירה אחת: **ובחג נידונין על המים**. מדאמרה תורה נסכו לפני מים בחג: **ג שלוחין ויצאין**. כשקידשו בית דין את החודש שולחין ומודיעין לגולה

day when there is no testimony, they send out messengers of the court to inform the distant communities which day is Rosh Hodesh. However, the court messengers were not permitted to violate Sabbath or a Festival.] For six months [it was necessary for] the messengers [to] go out: For Nissan

יוצאין, על ניסן מפני הפסח, על אב מפני התענית, על אלול מפני ראש השנה, על תשרי מפני תקנת המועדות, על כסלו מפני חגכה, ועל אדר מפני הפורים וכשהיה בית המקדש קים, יוצאין אף על איר מפני פסח קטן: ד על שני חדשים מחללין את השבת, על ניסן ועל תשרי, שבהן השלוחין יוצאין

because of [the date of] Pesah, for Av because of the [date for the] fast [of תשעה] because of [the date of] Rosh HaShanah, [in the distant communities they would always make Rosh HaShanah on the thirtieth day since most times Ellul was not prolonged] for Tishrei [though it was assumed that Ellul was twenty-nine days and thus Rosh HaShanah was always on the thirtieth day, nevertheless, on the slight chance that it was a full month of thirty days it was necessary to inform them] because of the [need for absolute] determination of the holidays [of Kippur and Sukkot], for Kislev because of Hanukah, for Adar because of Purim, and during the Temple era, they would go out also for Iyar because of Pesah Sheini.

(4) [Biblically, and in fact during the Temple era, Shabbat was desecrated, when necessary, by eyewitnesses who saw the new moon in order to offer their testimony before Bet Din (see Mishnah further), but the Rabbis forbade this after the destruction of the Temple, however, even after this enactment] for two months [the Rabbis left in place the Biblical dispensation and] they may [if necessary] desecrate the Shabbat for Nissan and Tishrei, [which were deemed special] for in these [months reasonably sure was not good enough and] the messengers would go out to Syria [to inform the Diaspora, only after Bet Din

רבנו עובדיה מברטנורא

יום שקידשוהו, אם ביום שלשים וחודש שעבר חסר, אם ביום שלשים ואחד וחודש שעבר מלא. ושלוחי בית דין אין מחללין לא את השבת ולא את יום טוב: ועל אב מפני התענית. לפי שהוכפלו בו צרות יותר משאר תעניות: ועל אלול מפני ראש השנה. מודיעין מתי אלול ועושין ראש השנה ביום שלשים באלול בגולה, דרוב שנים אין אלול מעובר. ואע"פ שספק בידם שמא יעברוהו בית דין, אי אפשר להם לדעת, ועל כרחן הולכין אחר רוב שנים. ואם לא ידעו מתי מתחיל (אלול) לא ידעו יום שלשים שלו: ועל תשרי מפני תקנת המועדות. לאחר שקידשו בית דין לתשרי, השלוחין יוצאין ליום המחרת והולכין עד מקום שיכולין להגיע עד החג, ומודיעין אותם אם עיברו בית דין את אלול אם לאו, כדי שלא יהא לבן נוקפן ביום הכפורים ובסוכות: פסח קטן. פסח שני: ד מחללין את השבת. עדים שראו את החודש כדי לילך ולהודיע לבית דין: שבהם שלוחי בית דין יוצאים לסוריא. להודיע לגולה יום קביעותם. הלכך חשיבי. ומן התורה מחללין על כולן, אבל רבנן אסרו

actually declared which day was Rosh Hodesh, whereas, in the other four months (mentioned in Mishnah 3, where the messengers would go out) they didn't wait for the actual declaration of Bet Din; rather, they would leave as soon as they were reasonably sure when it would be Rosh Hodesh (Rosh HaShanah 21b)] and in these [months] they determine the holidays. [Nissan, was especially

important, since it determines Pesah and exactly fifty days later Shavuot; and Tishrei was especially important, since it determines Rosh HaShanah, Yom Kippur and also Sukkot]. But during the Temple era they desecrated [Shabbat] for all of them so as to determine [which day] the [mussaf] sacrifices [of Rosh Hodesh were to be offered].

(5) Whether it [the new moon] was clearly visible [high above in the sky so that everyone sees it], or whether it was not clearly visible, they may desecrate Shabbat because of it. Rabbi Yose says: If it was clearly visible [it may be assumed that there are ample witnesses in Jerusalem residing near Bet Din who will testify without having to violate Shabbat and thus] they may not desecrate Shabbat because of it [the *halachah* does not follow Rabbi Yose].

(6) It once happened that more than forty pairs [of witnesses en route to Bet Din] passed by and were detained by Rabbi Akiva in Lod [who deemed that their testimony would not be required]. Rabban Gamliel sent to him: If you continue to detain the people you will cause them to stumble in the future [since they will no longer bother to come even when their testimony is required; the *halachah* follows Rabban Gamliel].

(7) If a father and son witnessed the new moon they should go to testify — not

רבנו עובדיה מברטנורא

לפי שאין תיקון המועדות תלוי בהן, אבל שני חדשים אלו העמידו על דין תורה שכל המועדות תלויין בהן: תקנת קרבן. של ראש חודש שיהא קרב בזמנו: ה' בעליל. למעלה מן הארץ הרבה שהכל רואים אותה: ושלא בעליל. למטה בשפולו של רקיע סמוך לארץ, ואדמימות החמה מכסה אותה ואינה ניכרת כל כך: אין מחללין. דודאי ראו אותה בירושלים. ואין הלכה כר' יוסי: ו ארבעים זוג. כתי עדים זוג אחר זוג: ועכבן ר' עקיבא. שלא היה לביית דין צורך בהן: אתה מכשילן לעתיד לבוא. שימנעו מלבוא להעיד, כשיראו שדבריהן לא נשמעו. והלכה כרבן גמליאל: ז אב ובנו וכל הקרובים

that they can testify together, rather, if one of them is disqualified the other may join with another witness. Rabbi Shimon says: A father and son and all relatives are eligible to offer testimony together regarding the new moon [this is deduced from the verses: “And the Lord spoke to Moshe and Aharon ... This month shall be for you,” (Exodus 12:1-2) taken to mean that this testimony is also valid if witnessed by you, i.e., Moshe and Aharon, though

you are brothers; the *halachah* does not follow Rabbi Shimon]. Rabbi Yose says: It once happened with Tuviah the Doctor that he witnessed the new moon in Jerusalem — he, together with his son, and his freed slave, and the priests accepted his testimony with that of his son and disqualified the testimony of the slave. However, when they came before Bet Din they accepted his testimony and that of his slave, while they disqualified the testimony of his son.

(8) The following are not valid [as witnesses]: Those who shoot dice [and keep the winnings since the loser when he agrees to this does not transfer his money wholeheartedly thus this is Rabbinically considered as theft] and those who lend with interest, those who fly [and bet on racing] pigeons and those who sell *shemittah* produce [all the aforementioned, since they are suspect to transgress because of financial gain, are also suspect to testify falsely for financial gain] and slaves [who are disqualified Biblically]. This the general rule: For any

רבנו עובדיה מברטנורא

כשרים לעדות החודש. דאמר להו רחמנא למשה ולאהרן (שמות יב) החודש הזה לכם, עדות זו של חודש תהא כשרה בכם ואע"פ שאתם אחים. ורבנן דפליגי עליה אמרי, החודש הזה לכם, עדות זו תהא מסורה לכם, לגדולים שבדור כמותכם ואין הלכה כר' שמעון: **ח משחק בקוביא.** עצמות שמשחקים בהן בערבון. ואמור רבנן אסמכתא לא קניא, והרי הן גזלנין מדרבנן: **ומלוי ברבית.** לא קרוי גולן דאורייתא למפסליה, דהא מנפשיה יהיב ליה: **מפריחי יונים.** היינו כעין קוביא, אם תקדמיה יונק ליוני: **וסוחרי שביעית.** עושין סחורה בפירות שביעית, ורחמנא אמר לאכלה, ולא לסחורה. ולפי שנחשדו כל אלו לעבור על דת מחמת ממון, חשודים להיות מעידים שקר על שוחד: **והעבדים.** פסולים דאורייתא הם, קל וחומר מאשה: **עדות שאין האשה כשרה לה.** לפי שיש עדות שהאשה כשרה, כגון להעיד לאשה שמת בעלה להתירה לינשא לזרים, וכן להעיד על סוטה שנטמאת שלא תשתה, והנך פסולין דרבנן נמי כשרים. אבל פסולין בעבירה מן התורה, לא הכשירו חכמים בעדות

זה, אלא שאם יפסל אחד מהן, יצטרף השני עם אחר. רבי שמעון אומר, אב ובנו וכל הקרובין, קשרין לעדות החודש. אמר רבי יוסי, מעשה בטוביה הרופא, שראה את החודש בירושלים, הוא ובנו ועבדו משחרר, וקבלו הכהנים אותו ואת בנו, ופסלו את עבדו וכשבאו לפני בית דין, קבלו אותו ואת עבדו, ופסלו את בנו: **ח אלו הן הפסולין, המשחק בקוביא, ומלוי ברבית, ומפריחי יונים, וסוחרי שביעית, ועבדים.** זה הכלל, כל עדות שאין האשה כשרה לה, אף הן אינן

testimony which a woman is disqualified the aforementioned are also disqualified [and for any testimony which a woman is qualified, (such as, testimony that a woman's husband has died,) the aforementioned Rabbinically-disqualified witnesses are also qualified].

כְּשֵׁרִים לָהּ: ט מִי שֶׁרָאָה אֶת הַחֹדֶשׁ וְאִינוּ יְכוּלִים לְהֵלֵךְ, מוֹלִיכִין אוֹתוֹ עַל הַחֲמוֹר, אֶפְלוּ בַמָּשָׁה. וְאִם צוּדָה לָהֶם, לוֹקְחִין בְּיָדָם מִקְלוֹת. וְאִם הָיְתָה דֶרֶךְ רְחוֹקָה, לוֹקְחִין בְּיָדָם מְזוּנּוֹת, שֶׁעַל מִהְלֵךְ לַיְלָה יוֹם מִחֲלָלִין אֶת הַשַּׁבָּת וְיוֹצְאִין לְעֵדוּת הַחֹדֶשׁ, שְׁנֵאֲמַר (וַיִּקְרָא כג), אֱלֹהִים מוֹעֲדֵי יְיָ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם:

(9) One who witnessed the new moon but is unable to walk may be brought on a donkey and [he may be carried] even on a bed [on Shabbat]. If there might be an ambush they may carry clubs with them. If it was a far way they may take along food since for a journey of a night and a day one may desecrate Shabbat in order to offer testimony of the new moon as it says: “The following are God's appointed holy days, callings of holiness that you will designate in their appointed times” (Leviticus 23:4) [and wherever the phrase appointed time is used it overrides shabbat].

רבנו עובדיה מברטנורא

האשה, ואף על פי שהכשירו העבד והאשה שהן פסולים לעדות מן התורה: ט ואם צודה להם. אורב (מב). כמו ואתה צודה את נפשי לקחתה (שמואל א כד): שנאמר אלה מועדי ה'. וכל מקום שנאמר מועד במועדו, דוחה את השבת: